

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1.1 กระบวนการออกแบบเครื่องมือวิจัย

การเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของนักท่องเที่ยว (spa tourists' characteristic) เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ฯลฯ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสปา และความต้องการของนักท่องเที่ยว (Tourist demand) ในการท่องเที่ยวเชิงสปา การวิจัยครั้งนี้ จึงใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการวิจัย

การเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการด้านสปาทั้ง Day spa และ Resort/Hotel Spa จะใช้สปา Check lists ที่ได้พัฒนามาจากแบบประเมินเพื่อรับรองและยกระดับมาตรฐานกิจการสปา เพื่อสุขภาพ ซึ่งจัดทำโดยชมรมธุรกิจสปาภูเก็ตและสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต และข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของสถานประกอบการสปา ทั้ง Day Spa และ Resort/Hotel Spa ตลอดจนวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัจจุบันของสถานประกอบการสปาต่างๆ เหล่านั้นด้วยเช่นกัน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสปาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย ทำให้ยังไม่มีองค์กรใด หรือใครจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนสปา และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้

บริการสปาไว้ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดพังงา และกระบี่ จากช่วงระยะแรกในการศึกษาวิจัย สามารถสรุปจำนวนสปาได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนเดย์สปา และรีสอร์ทสปาของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

จังหวัด	จำนวนสปา	
	เดย์สปา (แห่ง)	รีสอร์ทสปา (แห่ง)
ภูเก็ต	15	62
พังงา	0	15
กระบี่	4	19

ตารางที่ 3.2 จำนวนเตียงโดยเฉลี่ยในเดย์สปา และรีสอร์ทสปาของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

จังหวัด	จำนวนเตียงโดยเฉลี่ย	
	Day Spa (เตียง)	Resort/Hotel Spa (เตียง)
ภูเก็ต	18	8
พังงา	0	6
กระบี่	10	6

นอกจากนี้จากการศึกษาเบื้องต้นทำให้ทราบถึงการคิดคำนวณปริมาณนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยต่อวันของสถานบริการสปา ทั้งนี้และทั้งนั้นการคิดคำนวณดังกล่าวเป็นการคิดในเบื้องต้น เนื่องจากยังไม่มีใครหรือองค์กรใดเก็บรวบรวมข้อมูล หรือสถิติเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเชิงสปามาก่อน เพื่อให้การวิจัยดำเนินต่อไปได้ ทางผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีนี้ในการคิดคำนวณ ซึ่งมีรายละเอียดดังตัวอย่างต่อไปนี้

Day Spa: ภูเก็ต

จำนวนเตียงโดยเฉลี่ย x จำนวนชั่วโมงของการให้บริการต่อวัน (8 ชม./วัน) x 50% =

จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยต่อวัน

Resort/Hotel Spa: ภูเก็ต

จำนวนเตียงโดยเฉลี่ย x จำนวนชั่วโมงของการให้บริการต่อวัน (8 ชม./วัน) x 35% =

จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยต่อวัน

หมายเหตุ

1. จำนวนเปอร์เซ็นต์ที่นำมาคำนวณในเดย์สปาของแต่ละจังหวัดจะมีจำนวนไม่เท่ากัน คือ จังหวัดภูเก็ตจะใช้จำนวน 50 เปอร์เซ็นต์ต่อการบริการหนึ่งวัน และจังหวัดกระบี่จะใช้จำนวน 70 เปอร์เซ็นต์ต่อการบริการหนึ่งวัน มาคำนวณ
2. จำนวน 50 เปอร์เซ็นต์ที่นำมาคำนวณในเดย์สปานั้น ได้มาจากการสังเกตการณ์ (Observe) โดยการสุ่ม เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่ของเดย์สปาในจังหวัดภูเก็ตจะเดินทางมาในลักษณะของคณะนักท่องเที่ยว (Group tour) ซึ่งใน 1 วัน หรือ 8 ชั่วโมงการให้บริการของสถานประกอบการสปา เฉลี่ยการให้บริการอยู่ที่ประมาณ 4 ชั่วโมง หรือ 50 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับฤดูกาลการท่องเที่ยว (Seasons) อีกด้วย กล่าวคือ ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (High Season) นักท่องเที่ยวของเดย์สปาเข้ามาใช้บริการน้อยกว่าช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว (Low Season) แต่เมื่อคิดเฉลี่ยแล้วทั้งปี จำนวนเปอร์เซ็นต์การให้บริการที่นำมาคำนวณต่อวันจะอยู่ที่ 50 เปอร์เซ็นต์ สำหรับเดย์สปาในจังหวัดกระบี่ ลูกค้าส่วนใหญ่จะเดินทางมาเองมากกว่าเดินทางมาในลักษณะของคณะนักท่องเที่ยว (Group tour) ดังนั้นจำนวนชั่วโมงบริการโดยเฉลี่ยต่อวันจะอยู่ที่ประมาณ 6 ชั่วโมง หรือ 70 เปอร์เซ็นต์

3. สำหรับรีสอร์ทสปาจะใช้จำนวนเปอร์เซ็นต์สูงสุดของแคปเชอร์เรต (Capture rate)¹

คือ 35 เปอร์เซ็นต์มาคำนวณ ซึ่งแคปเชอร์เรต (Capture rate) ของรีสอร์ทสปาจะอยู่ที่

20 – 35 เปอร์เซ็นต์

4. ที่มาของการคิดคำนวณ ได้มาจากการศึกษาเบื้องต้นจากชมรมธุรกิจสปาภูเก็ต

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวที่ให้บริการในสถาน

ประกอบการสปาตลอดทั้งปีของแต่ละจังหวัดได้ดังนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ให้บริการในสถานประกอบการสปาตลอดทั้งปีของจังหวัด
ภูเก็ต พังงา และกระบี่

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย		ร้อยละ	
	Day Spa	Resort/Hotel Spa	Day Spa	Resort/Hotel Spa
ภูเก็ต	388,800	499,968	82.82	70.85
พังงา	0	90,720	0	12.86
กระบี่	80,640	114,912	17.18	16.29
รวม	469,440	705,600	100	100

หมายเหตุ ในที่นี้กำหนดให้ 1 ปีมี 360 วัน

¹ Capture Rate คือ อัตราความคาดหวังของจำนวนผู้เข้าพักที่จะมาใช้บริการสปา อัตรามาตรฐานเฉลี่ยขั้นต่ำ คือ 20-35 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้เข้าพักแต่ละแห่ง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณ

หาจำนวนตัวอย่างของ Yamanae (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคาดเคลื่อน ในกรณีนี้ ใช้ร้อยละ 5 ดังนั้น ค่า $e = 0.05$

ดังนั้น เมื่อแทนค่าในสูตร กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการในสถานบริการ Day Spa

และ Resort/Hotel Spa ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

$$n = \frac{469,440}{1 + 469,440(0.05)^2}$$

$$n = 399.66 \text{ หรือประมาณ } 400 \text{ คน}$$

$$n = \frac{705,600}{1 + 705,600(0.05)^2}$$

$$n = 399.78 \text{ หรือประมาณ } 400 \text{ คน}$$

และเมื่อเทียบอัตราส่วน จะได้จำนวนตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉลี่ย		ร้อยละ		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	Day Spa	Resort/ Hotel Spa	Day Spa	Resort/ Hotel Spa	Day Spa	Resort/ Hotel Spa
ภูเก็ต	388,800	499,968	82.82	70.85	331	283
พังงา	0	90,720	0	12.86	0	52
กระบี่	80,640	114,912	17.18	16.29	69	65
รวม	469,440	705,600	100	100	400	400

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (qualitative method) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยจะใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วยค่า Mean และ Percentage โดยโปรแกรม SPSS

3.3 เกณฑ์ในการวัดผลการศึกษา

การศึกษาถึงศักยภาพของสถานประกอบการสปา ผู้วิจัยได้ใช้สปาเชคคิสเป็นเครื่องมือในการศึกษาโดยมุ่งเน้นสองประเด็นหลัก คือ ศักยภาพในส่วนขององค์ประกอบของสถานประกอบการสปาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า และในส่วนปฏิบัติการ ลักษณะของสปาเชคคิสเป็นแบบเลือกตอบพร้อมจัดลำดับความสำคัญ 5 ระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ข้อความ	เกณฑ์ศัถกภพ
มีศัถกภพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก	5
มีศัถกภพอยู่ในเกณฑ์ดี	4
มีศัถกภพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง	3
มีศัถกภพอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างด้อย	2
มีศัถกภพอยู่ในเกณฑ์ด้อย	1

เมื่อได้คะแนนรวมแล้วนำมาคิดค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งระดับศัถกภพออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแบ่งศัถกภพของระดับคะแนนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	เป็นหลักเกณฑ์ที่มีศัถกภพสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	เป็นหลักเกณฑ์ที่มีศัถกภพปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	เป็นหลักเกณฑ์ที่มีศัถกภพน้อย